

Professionel forædling til økologi – barrierer og markedsudvikling

Tove Mariegaard Pedersen,
Skejby d. 28. maj 2014

PARTNER I
DLBR.

STØTTET AF
fonden for
økologisk landbrug

Professionel forædling – barrierer og markedsudvikling

Program:

- Resultater fra projektet
- Samarbejdsmuligheder med mikroforædlere
- Forretningsmodeller – inspiration fra udlandet
- COBRA – det videre arbejde
- Eventuelt

Resultater fra projektet –

(produkter er samlet i udleverede opslagsværk og kan findes elektronisk på LandbrugsInfo)

○ Oversigt over:

- økologisk værdiafprøvning (2012)
- økologiske sortsforsøg (2013)
- økologiske frødatabaser (2012)
- handelskanaler af økologisk frø (2012)
- økologiske arealer (2013)
- forretningsmodeller (2012)

Resultater fra projektet – fortsat

- Internationalt samarbejde vedr. økologisk frøproduktion og forædling via medlemskab af ECO-PB
- Europæisk samarbejde i projektet COBRA
- Afholdt studietur til økologisk forædler Karl Josef Müller
- Netværk vedr. forædling til økologi ved deltagelse i møder og kongresser

Resultater fra projektet – fortsat

- Åbent hus afholdt i 2013 hos Nordic Seed
- Beskrivelse af sorter der anbefales til økologisk dyrkning i vores nabolande (2013)
- Deltagelse i møderække i Dialogforum vedr. kommende sortslovgivning - indspil til lovgivning
- Brochure om forædling til økologi
- Oprettet erfa-gruppe for mikroforædlere

Rapport - Status for økologisk VCU

- Kontaktoplysninger, sortsmyndigheder
- Links til nationale sortslister
- Priser
- Testparametre
- Links til testresultater
- Sorter optaget på sortsliste på baggrund af helt eller delvist økologiske resultater

Lande med mulighed for VCU suppleret med økologisk afprøvning:

- Danmark
- Estland
- Frankrig
- Letland
- Norge
- Schweiz
- Tyskland

Østrig – mulighed for 100 % økologisk VCU

- Økologisk VCU siden 2001 (vinterhvede) 2002 (vårbyg)
- Siden 2010 ingen vårbyg tilmeldt
- Vinterhvede kan optages på sortsliste udelukkende på baggrund af økologisk VCU
- 12 sorter af vinterhvede på sortsliste 2014, optaget med udelukkende økologisk VCU
- Vinterrug, vintertriticale, vinterspelt og havre delvist økologisk

Pris for sortslisteoptagelse af økologiske sorter

- VCU til økologi er i Danmark ca. 6 gange dyrere end Østrig
- Kun i Danmark koster det ekstra at lave økologisk afprøvning
- I Østrig koster økologiske sorter væsentligt mindre at få VCU testet end konventionelle sorter

<http://www.baes.gv.at/amtliche-nachrichten/gebuehrentarife/saatgutgesetz/>

Økologiske sortsforsøg

- Økologers sortsvalg træffes på grundlag af resultater fra økologiske sortsforsøg.
- Mulig indgang til udenlandsk marked for økologiske sorter.
- I nogle lande kan interessante udenlandske sorter afprøves uden beregning.
- Evt. alternativ til økologisk værdiafprøvning, hvor dette ikke er muligt.

Økologiske sortsforsøg - oversigt

- Kontaktoplysninger på ansvarlige institutioner og kontaktpersoner
- Links til forsøgsresultater og sortsanbefalinger
- Detaljeret oversigt over de tyske delstater

Eksempel: tysk database med forsøgsresultater

http://www.isip.de/coremedia/generator/isip/Versuchsberichte/Versuchsberichte.html?hortigateweg=_swh_1/wo/nSrPAX3j5tuiq0llGsCXEq/3.3.6.1

Økologiske frødatabaser

- Belgien, Bulgarien, England, Luxemborg, Schweiz, Tjekkiet, Tyskland: OrganicXseeds database.
- Resten har egne databaser af varierende kvalitet (se oversigt)
- I regi af ECO-PB er der nedsat en arbejdsgruppe, der arbejder med idéen om en fælles europæisk frødatabase.

ECO-PB

Europæisk konsortium der arbejder med at fremme økologisk planteforædling og frøproduktion

Workshops:

Frødatabaser

Forædlingsteknikker

Forretning i forædling m.fl.

Handelskanaler

- Oversigt fordelt på lande
- Kontaktoplysninger
- Tidligere forhandlede arter og sorter

Markedet for økologiske sorter

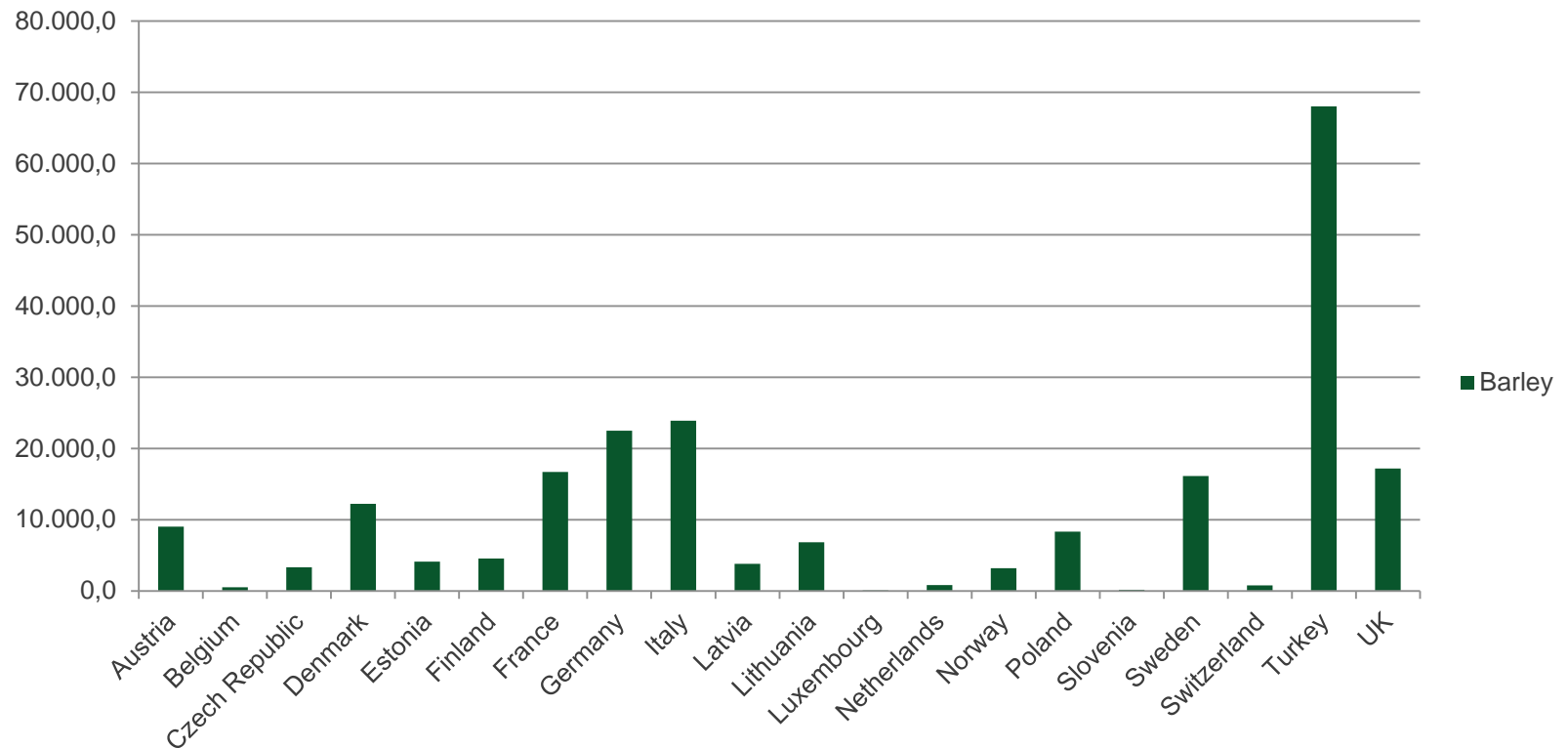
- Areal af økologisk dyrkede kornarter
- Størrelse på bedrifter

Økologisk dyrket areal med byg (2011)

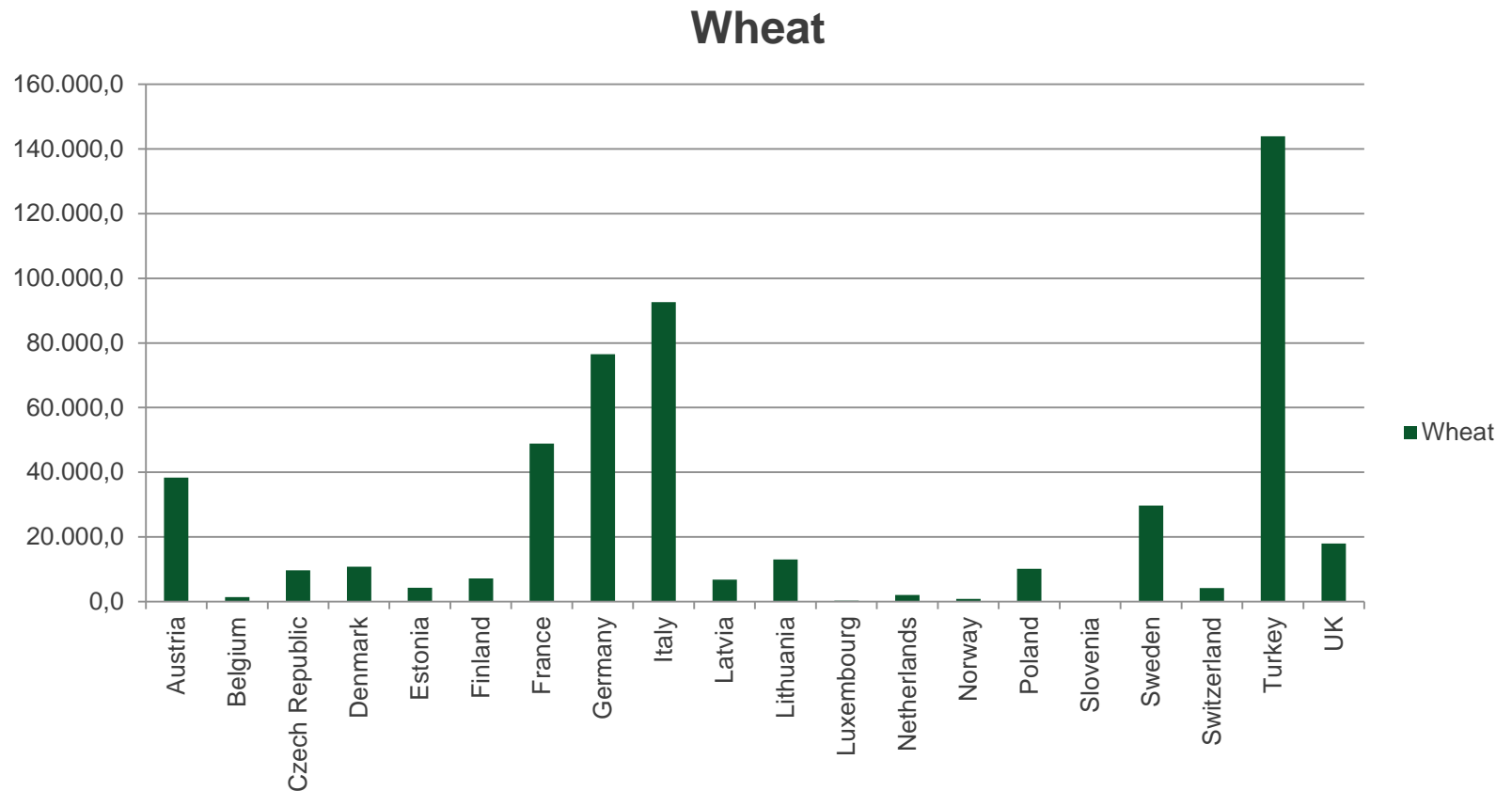
FiBL 2013, based on national data sources and data of the certifiers

Barley

Økologisk dyrket areal med hvede (2011)

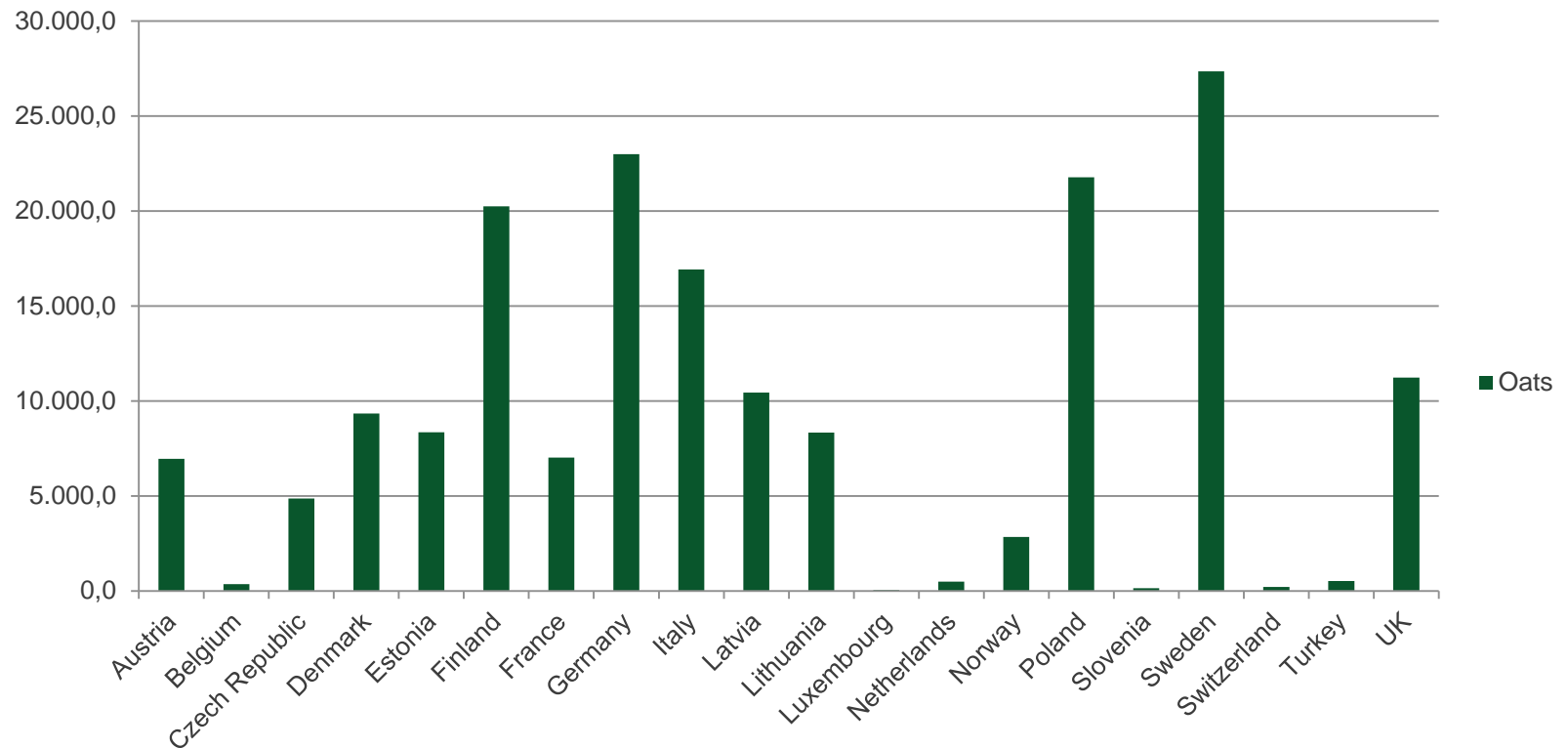
FiBL 2013, based on national data sources and data of the certifiers

Økologisk dyrket areal med havre (2011)

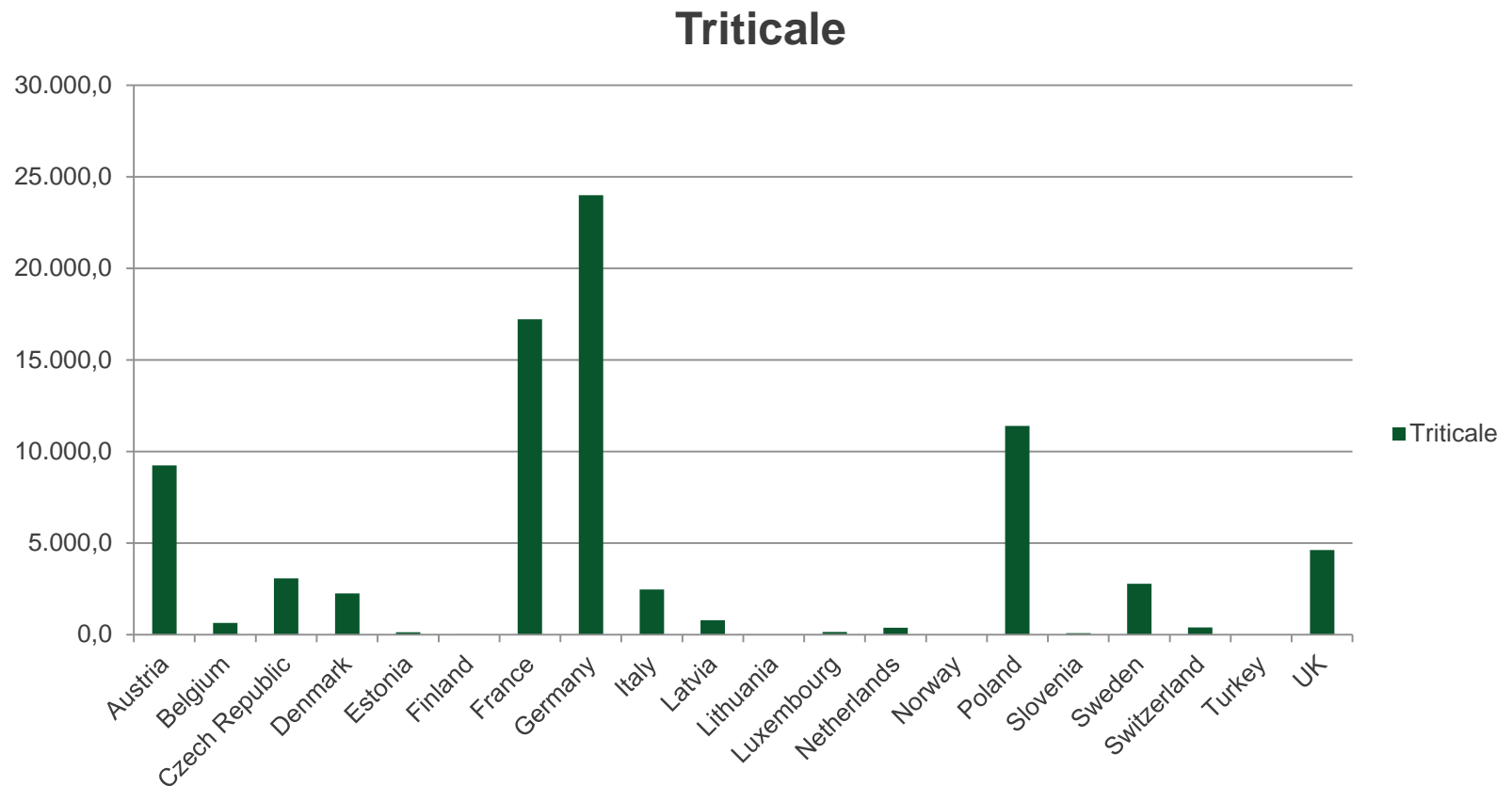
FiBL 2013, based on national data sources and data of the certifiers

Oats

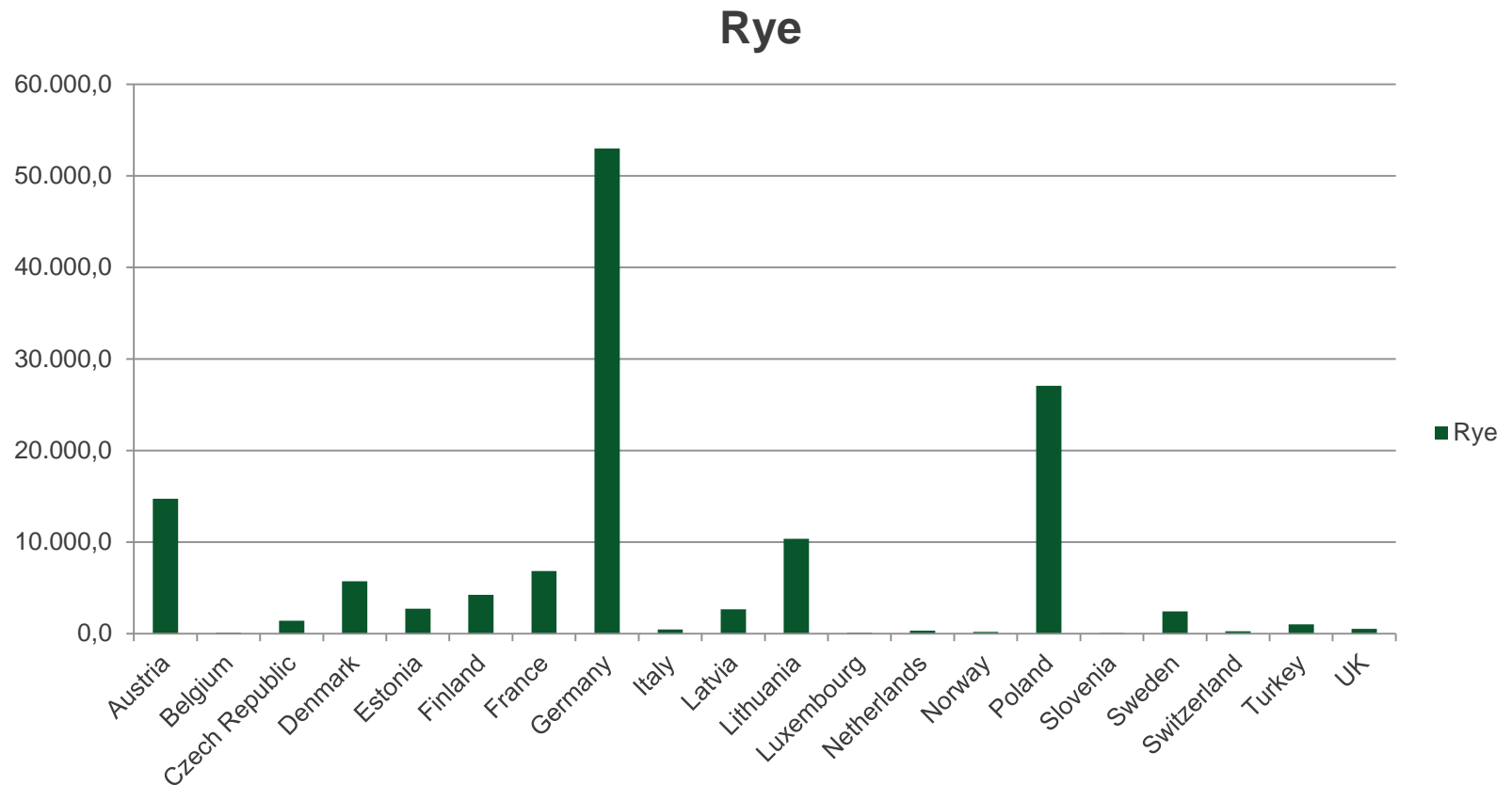
Økologisk dyrket areal med triticale (2011)

FiBL 2013, based on national data sources and data of the certifiers

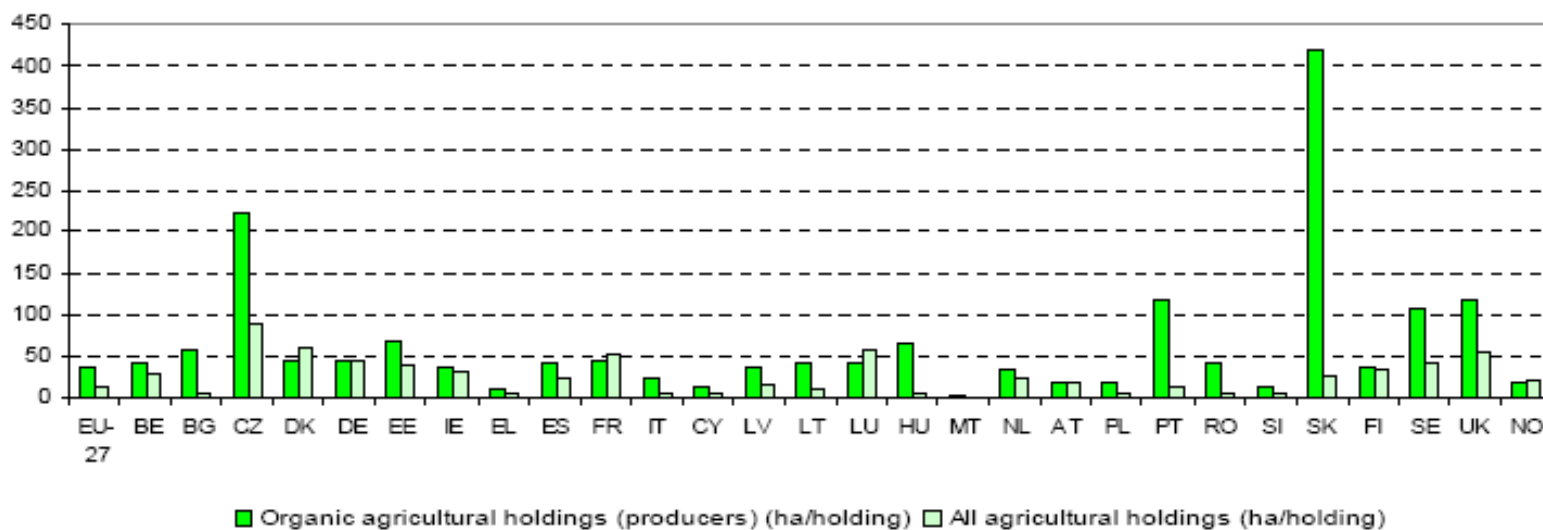
Økologisk dyrket areal med rug (2011)

FiBL 2013, based on national data sources and data of the certifiers

Størrelse på økologiske bedrifter

Eurostat

(3) Organic area: DK, MT data 2006; Organic holdings: MT data 2006,, PL data 2008

VIDENCENTRET FOR LANDBRUG

PARTNER I
DLBR

Dialog mellem forædlere og brugere

Afholdte arrangementer med fokus på udbredelse af kendskab til forædling til økologi

God tilslutning med samlet ca. 50 deltagere.

Besøg hos Darzau Planteforædlingsforskning

Besøg hos tysk landmand med eget selektionsprogram i hvede

Åbent hus hos Nordic Seed

- Og landmand Helge Kjær Sørensen

Markvandring i sortsforsøg med afprøvning af udenlandske sorter

Beskrivelse af sorter der anbefales til økologisk dyrkning i udlandet

- Nordiske sorter angrebet af meldug
- Øvrige sorter - lave udbytter, men ok ukrudtskonkurrence
- Interesse for tidlige sorter

Erfagruppe for mikroforædlere – hvem er de?

- Ca. 10 mikroforædlere
- Grønsager, korn, bælgssæd, raps m.m.
- Både økologiske og konventionelle forædlere
- Både forædling til nichemarked og større marked

Mikroforædlere fordelt på arter

Art	Antal mikroforædlere
Hvede og andre kornarter	2 (en konventionel og en økologisk)
Raps (4 sorter)	1
Spinat, babyleaf salat, krydderurter (ca. 42 sorter i alt)	1
Ærter	2
Hestebønner	1
Lupin	2 (ikke pt. aktive)
Kål og porrer	1
Kartofler	1 (ikke pt. aktiv)
M.fl.	..

Erfa-gruppe for mikroforædlere - aktiviteter

- Mødes ca. 2 gange årligt
- Ser hinandens forædling, virksomhedsbesøg
- Udveksler erfaringer og viden
- Evt. Nordic PPP samarbejde
- Synliggørelse af gruppens eksistens

Styrker

- Omkostningseffektiv forædling.
- Muligt at forædle til nichemarked, som det økologiske marked.
- Frihed til at være innovativ.

Svagheder

- Begrænsede ressourcer, især opstart vanskelig.
- Risiko for ikke at få godkendt sort.
- Afsætning kan være problematisk.
- Finansiering via udviklingsprojekter er ressourcekrævende.
- Kræver at man kan drive virksomhed.

Samarbejdsmuligheder

- Ikke konkurrenter, men mulige samarbejdspartnere
- Samarbejdsmuligheder vedr. opformering, salg, faciliteter m.m.
- Mulighed for opstart af forædling af nye arter

Forretningsmodeller – inspiration fra udlandet

- Forædling til økologi er problematisk i mange lande, pga. det relativt lille økologisk dyrkede areal

Finansiering af forædling

- Privat finansiering, donationer og fonde
- Offentlig finansiering
- Projekt- og forskningsbaseret forædling
- Brugerdreven forædling
- Licens indtægter
- Involvere flere partnere i proceskæden

Mange initiativer vedr. økologisk forædling har fokus på..

- Diversitet i sorter
- Populationer
- Traditionelle sorter/landracer
- Samarbejder
- Brug af molekylære markører

Eksempel: Saatzucht Donau GmbH & Co KG

- Privat virksomhed der lever af licensindtægter
- Vægter økonomiske bæredygtighed i forædling
- Forædler både sorter til det konventionelle og det økologiske marked.

Eksempel: Saatzucht Donau GmbH & Co KG

- Ved valg af forældrelinier vægtes økologiske egenskaber (eks. plantehøjde)
- I de tidlige generationer F1-F5 selekteres under konventionelle forhold, eks. sygdomsresistens
- I senere generationer F6-F7 skiftes til økologiske dyrkningsforhold
- Parallelt økologisk og konventionelt
- Økologiske sortsforsøg i F8-F10

Eksempel: Saatzucht Donau GmbH & Co KG - fortsat

- Det konventionelle forædlingsprogram har også gavn af den variation der opstår
- Merudgifter til forædling tjenes ind via licensindtægter
- Forædling til økologi muliggjort pga. økologisk VCU og stort økologisk dyrket areal (20 %)

Forretningsmuligheder

- Screeninger af materiale på øko-arealer
- Udvælgelse/mærkning tidligt i konv. forædlingsprogrammer
- Samarbejder med udenlandske forædlere
- Samarbejder med forsøgsheder/økologiske landmænd – parallelle programmer/generationer konv./øko
- Senere økologiske generationer (økologiske sortsforsøg)

Forretningsmuligheder - fortsat

- Offentlig medfinansiering af økologiske sortsforsøg
- Øget kendskab og salg til det udenlandske marked
- Udvikling og brug af simple metoder til bestemmelse af vigtige egenskaber til økologiske dyrkning
- Branding af virksomhed

Markedsudvikling

- Støt stigende økologisk areal.
- Lovforslag: 100 pct. økologisk frø fra 2021 – => øget efterspørgsel efter økologisk udsæd.
- Politisk målsætning om fordobling af det økologisk areal inden 2020
- Øget markedsandel kan gøre det mere rentabelt at forædle til det økologiske marked.

COBRA – plan for det videre arbejde

- Oversigt over igangværende forædlingsaktiviteter til økologi i europæiske lande (korn og bælgssæd)
- Nye forretningsmodeller i partnerlande (workshop)
- ”Case studier” – vårbyg og vårhvede
- Sortslovgivning – følge processen og give løbende indspil

Hvad er der brug for, for at komme det næste skridt videre?

